

TOSAMA

Izhaja od meseca oktobra 1965. List, ki ga člani kolektiva dobijo brezplačno, izhaja enkrat mesečno. Leto izhajanja: XVII

Št. 10

GLASILO DELAVCEV TOSAME oktober 1981

Praznik Tosame

V letu 1981 praznujemo za Slovenijo pomembni obletnici in sicer 40-letnico vstaje slovenskega naroda in 40-letnico ustanovitve Osvobodilne fronte slovenskega naroda.

Komunistična partija Jugoslavije, ki jo je od 1937. leta dalje vodil tov. Tito, je pravočasno ocenila dogajanja v svetu, ocenila pa je tudi politično, gospodarsko in vojaško situacijo v tedanji Jugoslaviji in bila na zgodovinsko pomembne dogodke, ki so se pričeli v letu 1939 z napadom fašistične Nemčije na Poljsko, ustrezno organizirana in pripravljena.

KP je na čelu vseh jugoslovanskih narodov in vseh naprednih ljudi pričela oborožen upor in tako je tudi v Sloveniji 22. julija 1941 v Tacnu pod Šmarno goro počila prva

partizanska puška in naznanila pričetek najslavnejše in najtežje borbe našega naroda.

V sklopu zgodovinskih dogodkov pred 40. leti in seveda tudi v celotnem vojnem obdobju je pomembno in neprecenljivo vlogo odigrala tudi 27. aprila 1941. leta ustanovljena Osvobodilna fronta slovenskega naroda.

Iz NOB je izšla kot najmasovnejša organizacija, ki je združevala vse Slovence, ki so bili naprednih misli in do svojega naroda poštenih dejanj. Svojo frontno vlogo je ta organizacija obdržala tudi v celotnem povojnem obdobju in tudi danes je kot SZDL pomemben člen v delovanju našega socialističnega, samoupravnega in delegatskega sistema.

Začetki obratovanja naše tovarne segajo v leto 1923. Takrat je na Viru predvojni lastnik Kocjančič pričel s proizvodnjo vate. Seveda je bil to majhen obrat, posebno še, če ga ocenjujemo skozi sedanjo velikost Tosame. Vendar pa je bil to začetek, kateremu je sledil postopni razvoj, ki pa se je najmočnejše stopnjeval v povojnem obdobju predvsem o realizaciji takoimenovanih velikih rekonstrukcij. Glede na to, da je zgodovinski razvoj naše delovne organizacije široko opisan v zadnji številki našega glasila »Tosama«, tega ob tej priliki ni potrebno ponovno navajati.

Opozoriti pa kljub temu velja na to, da je bil tudi Tosamin kolektiv skozi celotno obdobje obstoja tovarne napreden. Tako v predvojnem obdobju beležimo napredno aktivnost, ki se je javno odrazila v večdnevni stavki tekstilnih delavcev 1936. leta. V času NOB je kolektiv naše tovarne veliko prispeval za partizane v obliki pomoči v prepotrebem sanitetnem materialu. Več članov je odšlo v partizane, mnogi pa so bili zaradi svoje dejavnosti tudi izseljeni.

Povojni razvoj tovarne je bil ogromen. Ne samo na gospodarsko tehničnem področju, ampak tudi v smeri političnega delovanja.

10. september 1950. leta pomeni pomemben mejnik v življenju Tosame. Na ta dan se je z izvolitvijo prvega delavskega sveta pričelo uresničevati geslo »Tovarne delavcem« in glede na pomembnost tega trenutka se šteje 10. september za praznik TOSAME.

Seveda je temu začetku sledilo nešteto pomembnih dogodkov, ki so pomenili utrjevanje samoupravljanja do stopnje, ki je v delovni organizaciji prisotna danes. Jasno pa nam je, da proces še zdaleč ni končan in da bo potrebno še veliko naporov,

da bomo tudi v Tosami usreničili ideje in cilje, ki so postavljeni v Ustavi, ZZZ in drugih predpisih.

Ob prazniku grede posebne čestitke vsem članov kolektiva, ki so prejeli priznanja za svoj jubilej, zlasti tistim, ki že desetletja spremljajo razvoj Tosame, in z delovnim prispevkom pri tem sodelujejo.

Prav gotovo je nastanek gasilskega društva pogojen predvsem na nujni potrebi po protipožarni zaščiti.

Začetek gasilske dejavnosti sega še v predvojno obdobje. Bivši lastnik tovarne je uvidel potrebo po tej dejavnosti, ki se je močno povečala zlasti po večjem požaru 1932. leta. Tudi oprema je bila temu primerno nabavljena že v predvojnem obdobju, precej pa tudi v času vojne. Prvi uradni zaznamek o obstoju gasilske enote v TOSAMI pa je napravljen 7. maja 1947, v okrožnici okrajnega gasilskega poveljstva kamniškega okraja. Pravi datum nastanka industrijskega gasilskega društva pa beležimo 15. novembra 1951, ko se je predhodna gasilska četa organiziral kot prostovoljno industrijsko društvo Tosama.

Na zboru, ki je bil ob tej priliki, so bila sprejeta pravila in imenovani ustrezni organi. Aktivnost se je v tem obdobju močno povečala — ustanovili so tri desetine, med katerimi je bila ena ženska desetina in enota za prvo pomoč. Aktivnost je bila tudi sicer zelo velika, katero je omogočala tudi ustrezna oprema, ki je bila stalna skrb ne samo gasilskega društva, ampak tudi organov v delovni organizaciji, ki so za to dejavnost namenjali ustrezna finančna sredstva.

Za svojo aktivnost je društvo in njegovi člani prejelo vrsto priznanj. Tako mu je Gasilska zveza Slovenije dodelila ob 20-letnici delovanja — republiško priznanje, članska in ženska desetina pa sta prejeli diplomu GZS in zlato tekmovalno značko. V letu 1971 je društvo prejelo priznanje Skupščine občine Domžale. V letu 1977 je več članov prejelo kongresne tekmovalne značke III. stopnje, en član pa je prejel odlikovanje gasilske plamenice III. stopnje.

Poudariti je potrebno tudi to, da je naše gasilsko društvo pomemben sestavni del enot civilne zaščite.

Vsekakor zasluži naše gasilsko društvo vse priznanje in čestitke ob pomembnem jubileju s priporočilom, da bodo tudi v bodoče dobri čuvaji našega imetja.

Desno zgoraj: Jubilentke v pogovoru

V sredini: Podelitev priznanj

Spodaj: Ob 30-letnici obstoja IGD Tosama

Leto 1981 in naše perspektive

TOSAMA je v zadnjih letih naredila velik korak v razvoju v okviru katerega je bistvena zamenjava stare iztrošene opreme. Spomnimo se statev z gornjo ročico in tkalni ce Zvezde, starih trakotkalskih strojev, nekaj jih še lahko vidimo v obratovanju, novi stroji za vložke, plenice itd. Lahko bi še našteval, vendar bi se rad dotaknil problema, ki tare nas in tudi večino drugih delovnih organizacij.

To so surovine oz. polizdelki, ki so čez noč postali glavni problem vsega jugoslovanskega gospodarstva.

Danes, ko gledamo nastalo situacijo se sprašujemo, kako je moglo do tega priti, oz. kdo je kriv. Hitro najdemo izgovor, da krivca ni, da smo vsi krivi, vendar to ne drži. Ne bom se spuščal v iskanje krivca, vendar moramo vseeno pogledati, kje smo, kakšna je naša situacija v tem položaju in kaj narediti. Star pregovor pravi: vedno se najde izhod, vendar čim dlje čakamo tem težje bo situacija rešljiva.

Poglejmo na kratko izvor naših surovin oz. polizdelkov:

- bombaž — uvoz
- bombažni izčeski — zaenkrat jih še dobimo doma, vendar ne več v zadostnih količinah
- bombažna preja — indirektno uvoz — (bombaž)
- celuloza — uvoz
- acetatno vlakno — uvoz
- kemikalije — indirektni uvoz.

Gornje glavne surovine prikažejo situacijo, v katero smo prišli. Problem je v tem, da do sedaj, ko smo vsi dobivali devize iz skupne blagajne, nismo mislili na to, kje le-te dobiti, ker smo si predstavljali, da o tem mora nekdo drug razmišljati, ne pa mi, ki proizvajamo artikle, ki so potrebni za bolnice, za higieno, t. j. artikle, ki so nujno potrebni za naš standard.

Kapacitete smo širili samo v toliko, kolikor smo smatrali, da jih lahko absorbira domače tržišče, izvoz — oh, ne — v izvoz pa samo viški kapacitet — v kolikor se pojavijo. No, situacija se je čez noč spreobrnila. Naenkrat ni več surovin za dinarje, polizdelki (preja) se dobe samo še za devize in še to ne toliko, kolikor bi je potrebovali. Vse predilnice morajo izvažati, da bi si zagotovile devize za uvoz bombaža, s tem pa so prikrajšale svoje domače partnerje, ki so dolga leta bili nemoteno preskrbljeni s prejo.

Isto se dogaja z ostalimi proizvodi, ki so bili še včeraj domačega izvora, čez noč pa so postali uvoznega — deviznega značaja, ker so pač oni uvažali surovine tako kot mi — iz skupne blagajne. Kje je izhod iz situacije?

1. Povečan izvoz — v zadnjih dveh letih smo občutno povečali izvoz

na konvertibilno področje, vendar je še vse premalo. Vzrok je v tem, ker moramo prispevati od našega izvoza dobljene devize še za skupne potrebe. Cene na zunanem trgu, kjer je ponudba vedno večja, pa tudi ne dosegajo cen, ki jih dosegamo na domačem trgu. Posebno težka prepreka za doseganje boljših rezultatov je tudi cena transportnih stroškov (voluminozni artikli — vata, plenice, vložki) kar nam slabša konkurenčnost na zunanjih trgih.

2. Poiskati surovine domačega izvora, ki bi lahko nadomestile uvozne surovine. V tej smeri so bile v našem stabilizacijskem programu začrtane konkretne zadolžitve — komisije, ki so bile ustanovljene, naj povsod tam, kjer je le mogoče poiščejo možnosti pridobivanja surovin iz domačih snovi in če je potrebno, naj bi imele tudi investicije v tej smeri prednost pri naših vlaganjih.
3. Razširiti in povečati proizvodnjo tistih artiklov, ki se že izdelujejo iz domačih surovin oz. najti nove artikle, ki bi lahko nadoknadili konkretno izpadlo proizvodnjo artiklov iz uvoženih surovin.
4. Povezati se z dobavitelji surovin in polizdelkov, ki nam bodo lahko

v perspektivi nudili potrebne količine in v kvaliteti, ki so za našo proizvodnjo potrebni.

5. Povečati produktivnost in proizvodnjo, ker bomo tako kos vse večjim stroškom, ki nastajajo v proizvodnem ciklusu in s tem ostali konkurenčni na domačem in zunanjem trgu.

Za reševanje vseh nalog, ki so zgoraj omenjene, bo potrebna polna angažiranost slehernega delavca TOSAME — le tako bomo omilili nastalo situacijo, ker ne moremo pričakovati, da bomo v popolnosti kos vsem situacijam.

Veliko stvari ni samo objektivne narave, ampak so tudi subjektivni faktorji in če nam bo uspelo te izboljšati, bomo lahko v veliki meri doprinesli k našim stabilizacijskim naporom in s tem tudi k našemu standardu.

Lahko bi še našteval, kaj vse moramo še narediti — vsak naj se ozre okoli sebe in svojega delokroga in če bo vsak naredil to, kar je njegova naloga, uspeh ne bo izostal in to je tudi cilj mojega razmišljanja o vprašanih, ki se nam vsem vsakodnevno postavljajo — KAJ PA JUTRI?

Babnik Janez, oec.

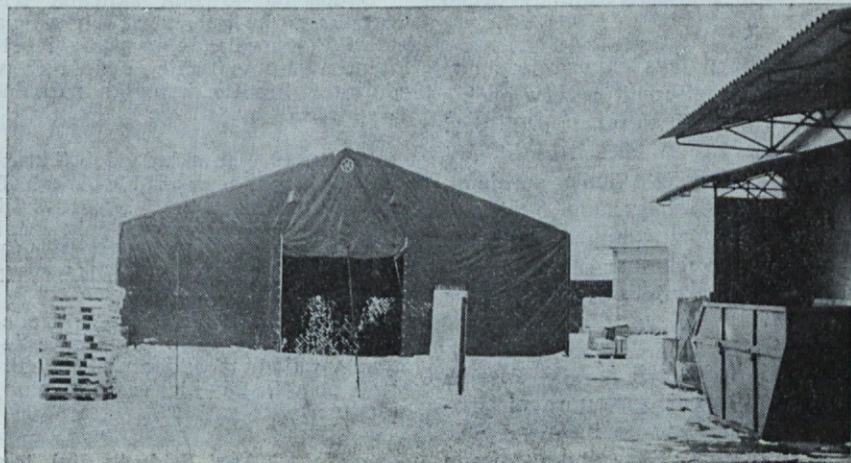
Skladiščenje filtrov

V naši delovni organizaciji se že dalj časa pojavljajo problemi s skladiščenjem gotovih izdelkov, še posebno cigaretnih filtrov.

Zaradi tega smo že ob koncu lanskega leta postavili dva šotora z namenom, da izpolnimo to vrzel.

Žal ugotavljamo, da s tem nismo odklonili nastalega problema predvsem zaradi sledečih vzrokov:

- vse blago, ki je izdelano za izvoz skladiščimo toliko časa, da je izdelana pogodbeno določena količina in šele za tem sledi odpošiljanje (kontingenti)
- da ne bi prišlo v TOZD Filtri do prekinitve proizvodnje, so v pričakovanju potrditve naročila pričeli s proizvodnjo cigaretnih filtrov za izvoz v Turčijo. V ob-

dobju od junija do sedaj je bilo izdelanih na zalogo za približno 30 vagonov cigaretnih filtrov. Istočasno je seveda tekla proizvodnja in odprema (kontigenti) cigaretnih filtrov, ki jih izvažamo na Kitajsko.

Mesečno iz skladišča gotovih izdelkov pripravimo in odpošljemo za izvoz 15 kamionov — prikoličarjev in 9 vagonov sanitetnega materiala, ter do 25 vagonov cigaretnih filtrov (Kitajska) in v času izvoza v Turčijo še dodatnih 35 vagonov cig. filtrov.

Da bi izpolnili obveznosti do tujih partnerjev (pogodbeno določene količine, ki jih moramo enkratno odpremiti), smo morali iskati in najemati razpoložljive skladiščne prostore izven naše delovne organizacije, kar povzroča dodatne neplani-

rane stroške zaradi večkratnih sicer nepotrebnih prelaganj in prevozov.

Z uporabo skladišč izven delovne organizacije nastaja tudi večja možnost poškodb blaga.

Tako smo skladiščili cigaretnne filtre v bivši osnovni šoli v Krašnji, v privatni nedograjeni hiši in seveda v vseh razpoložljivih »luknjah« v Tosami, čeprav vsi zasilni skladiščni prostori ne ustrezajo namenu, saj ni omogočeno delo z viličarji oz. paletnimi vozički.

Da bi lahko zagotovili nemoteno delo v proizvodnih obratih in kvalitetno izpolnjevali izvozne pogodbenne obveznosti ter zagotovili primereno skladiščenje predlagamo nujno izgradnjo dodatnih in ustreznih skladiščnih prostorov.

Pižmoht Janez

Poročilo o delu sklada skupnih rezerv gospodarstva občine Domžale

Z uradnim listom SRS št. 11/1979

je Predsedstvo Socialistične republike SLOVENIJE izdalo ukaz o razglasitvi zakona o skladih skupnih rezerv.

Po določbah tega zakona in odlokov izdanih na podlagi zakona, TOZD združujejo svoja sredstva v Republiški sklad skupnih rezerv (3 % od dela ČD za sklade).

in občinski sklad skupnih rezerv (2 % od dela ČD za sklade), da zagotovijo pomoč tistim OZD, ki poslujejo z izgubo t. j. za izplačilo z zakonom zajamčenih OD v TO, za pokritje nekaterih izgub TO v katerih je uveden sanacijski postopek za izplačilo akontacij OD in za kritje izdatkov prekvalifikacije delavcev, če je v sanacijskem programu predvidena prerazporeditev v drugo TO.

Na podlagi tega zakona je skupščina sklada skupnih rezerv občine Domžale sprejela statut na svoji prvi redni seji 28. 2. 1980. Na tej seji je bil tudi sprejet sklep o sprejemu samoupravnega sporazuma o združevanju sredstev v skladu skupnih rezerv, ki ima skupno 40 ustanoviteljev, ki združujejo svoja sredstva v sklad.

Na 21. redni seji je SDS Tosama sprejel navedeni samoupravni sporazum za delegate pa imenoval Staneta Tomažiča, namestnika Mirana

Zupančič za TOZD FILTRI, Friderika Anzija, namestnika Ivana Cerarja za TOZD SANITETA, Franca Anžina, namestnika Marjana Mlarkarja za DSSS.

Sprejet je bil tudi samoupravni sporazum o združevanju naših sredstev v sklad.

Za sredstva, ki jih združujejo delavci v TO izda sklad vsaki TO za tekoče leto certifikat. Sredstva se združujejo za dobo 6 let, nakar se ta sredstva vračajo TO.

Skupščina je na svoji prvi redni seji pregledala zaključni račun za leto 1979, sprejela samoupravni sporazum in statut, izvolila organe upravljanja sklada in izvolila v skupščino republiškega sklada skupnih rezerv delegata in namestnika.

Skupščina je bila sklicana trikrat. IO pa je imel 9 rednih sej na katerih je predlagal na podlagi priložene dokumentacije skupščini v odobritev kredite v mejah razpoložljivih sredstev.

V letu 1980 je sklad odobril kratkoročne kredite za EMONA SOZD GOVEDOREJA in NAPREDEK TOZD GOSTINSTVO in dolgoročne kredite AVTOSERVISU DOMŽALE in HELIOS TOZD OLJARNA VIR.

S tem je bilo omogočeno navedenim TO, da so lažje premostile težave, v skladu z odobrenimi kreditnimi pogoji, pa jih vračajo nazaj skladu.

Anzi Friderik dipl. ing.

Nagrajenci za inventivno dejavnost v letu 1980-81

V obdobju 1980/81 so bili za svoje uspešno delo na področju inventivne dejavnosti nagrajeni sledeči sodelavci:

Tov. **JAMŠEK FRANC** je prijavil komisiji za inventivno dejavnost predlog izboljšave na Stenmans stroju za rolanje gaze.

Po lastni zamisli je namestil perforirano cev pred navijalna valja in jo preko ventila spojil z zračno napeljavo. Princip delovanja je sledeč:

S pritiskom na gumb se odpre zračni ventil. Zavihanje gaze se doseže s pomočjo večjih zaporednih zračnih curkov. Pred to izboljšavo je delavka morala odrezani konec gaze potisniti z roko med navijalna valja predno je pričela z navijanjem.

S to drobno izboljšavo je omogočeno bolj varno delo in prihranek na času.

Tov. **KLOPČIČ AVGUST** je prijavil predlog »Namestitev lovilnih pločevin na mikalnike«. Dobra zamisel je bila vrsto let samo na papirju dokler ni tov. **JOZE ORAZEM** samoiniciativno dal izdelati lovilno pločevino in jo tudi namestil pod mikalnik za izdelavo Jasmin vate. Namen lovilne pločevine je, da zadržuje izpadla vlakna in jih vrača v proces mikanja. S to izboljšavo je bil ugotovljen prihranek vlaken in izračunana čista gospodarska korist, ki znaša 49.573 din letno.

Tov. **KOČAR PETER** je s svojim predlogom omogočil nadaljevanje dela brez večjih zastojev in s tem omogočil izpolnitev izvoza TOZD Filtri pa prihranil stroške, ki bi nastali vsled zastojev. Zaradi izpolnitve izvoza za Kitajsko bi bilo potrebno nabaviti novo prevzemno roko na kaskadi iz uvoza. Avtor je predlagal, da polkrožne utore prevlečejo z 0,1 debelim slojem dvo-komponentnega laka. Taka rešitev se je pokazala kot uspešna. Cena nove roke je znašala 1510 DM.

Friderik Anzi, dipl. ing.

Potovanje na Kitajsko

(Nadaljevanje s prejšnje številke)

Konec 1979 se pričnejo prvi večji organizirani obiski tujih turistov, ki pa tudi sedaj ne presegajo števila 7.000. Toliko je namreč sedaj prenočitvenih kapacitet v hotelih namenjenih tujcem. Organizirani turistični paket je za 10 oziroma 15 dni. V tem času si lahko ogledajo najzanimivejše kraje in spomenike stare kitajske kulture. Zaradi te utesnjenosti turističnih zmogljivosti morajo zainteresirani v Ameriki, tako mi je v nevezanem razgovoru v hotelu Peking objasniti neki američan, čakati na turistično vizo do 8 mesecev. Da je turizem lahko zelo pridobitvena panoga, so spoznale tudi kitajske oblasti. V času najinega bivanja v Pekingu sva bila obveščena, da se tu gradijo sočasno kar trije veliki hoteli za tuje turiste.

Pot nas je službeno vodila v Shanghai, največje kitajsko pristanišče z 11 milijoni prebivalcev. Ko smo prispeli v to velemesto nas je že pozdravil prvi monsunki dež, ki nas je več ali manj spremljal vse tri dni kolikor smo imeli namen ostati v tem mestu. Shanghai z okolico je pravzaprav v gospodarskem pogledu država in državi. Tu je skoncentrirano 30 % kitajske industrije, vseh panog od lahke industrije do ladjedelništva, rafinerij in

Človek z zanimanjem opazuje promet na cesti, njihove navade, cestnoprometne predpise, ki se v glavnem pokrivajo z našimi. Morda se sliši neverjetno, vendar sva na cesti videla možakarja, ne posebno krepkih dimenzij, ki je na triciklju peljal 4 sode nekega blaga. Pri tem pa si morate predstavljati, da so bili ti sodi v velikosti sodov v katerih mi hranimo triacetin. Skratka na kolesih se prevaže vse od železa, betona, pločevine, pohištva in vseh mogočih drugih dobrin. Takšno kolo-prevoznitvo pač niso mačje solze, nam praktično nerazumljivo, vendar kot dejstvo ostaja na Shanghaijskih ulicah, kot posebnost ki jo beležimo tuji za spomin ali za papir. Kitajski gostitelji so nam pripravili tudi krožno vožnjo z ladjo po reki Wampoa. Na ladjo se nas je nagnetlo kot v mravljišču. Vožnja po reki je bila kljub turobnemu vremenu zanimiva. Ob reki navzgor je na obeh bregovih videti skoncentrirane ogromno industrije, ki s pridoma uporablja ceneno vodno pot. Pot nas je vodila do izliva reke v reko Jangtzekiang kjer sva ugledala tudi ladjo Jugolinije, ki je čakala na sidru za iztovor. Čakalna doba ladij je v tem pristanišču zelo dolga in traja povprečno celo do 60 dni. Pristanišče je zatrpno z ladjami iz vsega sveta in nima dovolj razkladalnih kapacitet za takšen promet. Le ta pa iz leta v leto narašča.

Izkoristila sva gostoljubno povabilo tov. Nikole, da v nedeljo obiščemo kitajski zid in grobnico dinastije Ming. Pot na zid vodi proti severu in pravzaprav ni niti toliko oddalje-

Grobnica dinastije Ming

na od Pekinga, kot bi človek pričakoval. Razdalje in dimenzije so tu nekaj povsem drugega kot pri nas v Sloveniji.

Bilo je lepo nedeljsko jutro, ko smo se odpeljali. Sreča na poti nam je bila zelo naklonjena. V to smer potuje ob nedeljah veliko ljudi. Izleti so organizirani, največ je seveda avtobusov. Kot sem dejal imeli smo res srečo. Vključili smo se v kolono vozil državne delegacije, verjetno predsednika neke afriške države. Saj to po barvi ni bilo težko ugotoviti. Potovanje je bilo hitro in brez pre-

Džunka na reki Wampoa

Petrokemije. Ogledali smo si stalno gospodarsko razstavo tega mesta in se lahko na lastne oči prepričali o tem o čemer so nam govorili naši gostitelji. Trgovski center na Jan Jing cesti prav nič ne zaostaja za kateremkoli v naši Evropi, le da je obiskovalcev za krepak zalogaj več kot pri nas. Prebivalci Shanghaija so pristojnejši v razgovoru, hitrejši v komuniciranju, temperamentnejši, da ne rečem več kot, zelo ustrežljivi in tujcu pripravljene vedno pomagati iz zagate. Tu se vidijo na cestah tudi rikše, vendar že v modernejši izvedbi, kot tricikelj.

Rdeči trg v Pekingu

kinitev. Kot sem že omenil je potovanje približno 80 km severno od Pekinga res kratka razdalja za tukajšnje razmere. Zadnji del poti vse vijugasto vzpenja na srednje visoko hribovje na katerem se razsteza del kitajskega zidu, ki je namenjen ogledu. Ta del zidu je vzdrževan, obnavljajo ga tudi dalje. Vendar je to le majhen del cca 4 — 5 km. Večina kitajskega zidu je porušenega oziroma so vidni le deli zidu, ki so pač kljubovali zobi časa. Kot je v navadi pri nas, lahko tudi tu vidiš najpotrebnejše objekte namenjene turizmu: prodajalne spominčkov, restavracije, parkirni prostori in kot Kitajska specialiteta veliko, veliko ljudi. Zid je za čas, ko je bil grajen resna enkratna mogočna gradnja in je v času graditve dobesedno mobiliziral vso razpoložljivo moško delavno silo. Ne izvira zastoj izrek iz tistih časov, da je mati, ki je rodila sina po rojstvu jokala, vedoč da bo moral sin delati na zidu.

Ko se pekinška nižina vzdigne v rahlo hriboviti svet, deloma posejan z drevjem je v delu le-te kompleks zemljišča 13 grobnic katerih je ena

dostopna turistom. Tudi tu gre za izjemen gradbeniški objekt svojega časa, ki so jih dale graditi dinastije kitajskih vladarjev. Grobnica dinastije Ming, katero smo si ogledali pričinja z mogočnim vhom. Stopnišče se vije v treh nadstropjih v globino okrog 20 metrov z ogromno dvorano v kateri so našli skupno grobnico vladarja, njegove družine in služičad. Del imetja, vsekakor velike vrednosti je razstavljen v posebnem paviljonu z vso potrebno razlago tako v kitajskem in angleškem jeziku. Tu so turistični objekti kot sem jih navedel na zidu še daleč razsežnejši, opazili smo tudi pooblašcene fotografe, ki so na tekočem traku slikali. Vrste čakajočih pa daljše kot kjerkoli za karkoli pri nas. Ni težko zaključiti, da bosta ta dva kraja kitajskemu turizmu prinesla še večjega poleta in precejšnji devizni zalogaj, deželi ki vztopa v svetovno turistično borzo.

Najino, desetdnevno bivanje v daljni deželi se je izteklo. V torek zvečer sva se zopet srečala na letališču z jatovo posadko, letalom Boeing 707, ki naju je poneslo v domovino.

Življenje teče

Prišla je vsa nasmejana: »Joj, saj ne vem, kaj bi povedala! Jaz nisem za take reči!« Priznala je, da ima grozno tremo, zato sva kar hitro pričeli s pogovorom. **BRIGITA FRANKOVIČ**, simpatična in mlado-stna delavka iz mikalnice, je 5. oktobra dopolnila 50 let, ki bi jih ji vsakdo težko prisodil

Rodila se je v Domžalah, v revni delavski družini. Oče je delal na železnici, mama pa je sem in tja pomagala pri kmetih, da so se lažje preživeli.

Brigita se je prvič zaposlila leta 1947, v naši tovarni, kateri je ostala zvesta vse do danes.

»Tako, ko sem prišla, sem delala pri vložkih. Seveda smo takrat vse delale ročno. Imeli smo stroj, ki je pletel mrežo, vanjo pa smo vlagale vato. V skupini, kjer sem prvič delala, so bile same starejše delavke, med njimi tudi moja polsestra, zato so me hitro »vzele za svojo«. Delo se mi je zdelo zelo prijetno, s sodelavkami smo se marsikdaj nasmejale in »pohecale«. Zdaj je tempo dela veliko hitrejši. Spominjam se, kako smo počasi iz ročnega dela prehajali na strojno. Najprej smo dobili stroj, ki je rezal vato, da je ni bilo več treba ročno vlagati v mrežo. Delo pri tem stroju je bilo nevarno, zlasti ker smo de-

lavke nože same brusile. No, počasi smo dobivale vse popolnejše stroje. Danes je delo v mikalnici mnogo varnejše. Moti nas le ropot, ki se je »preselil« k nam z drobilcem odpadkov.«

Brigita je delala 10 let v mikalnici, potem pa so prišli otroci in treba je bilo ostati doma. »Tokrat ni bilo vrtcev. Eden je bil — za cele Domžale in še okolico. Zato materam ni preostalo drugega kot da ostanejo doma toliko časa, da otroci malo zrastejo.«

Brigita ima tri otroke. Razlika v letih je med njimi majhna, zato se je po treh letih spet zaposlila, saj so vsi vsi trije otroci bili že toliko veliki, da jih je lahko zaupala svoji materi, ki se je preselila k njej.

»Dala sem prošnjo in bila takoj sprjeta nazaj v tovarno. Nekaj časa sem potem delala v konfekciji, vendar ne dolgo. Zopet sem odšla v mikalnico in od takrat sem tukaj vse do danes.

Moram reči, da sem se v vseh letih v Tosami zelo dobro počutila, imela sem srečo, da sem vseskozi imela res prijetne sodelavke, s katerimi smo se in se še dobro razumemo.«

Upokojitev

Štirintrideset let je že kar lepa doba, precej let. Saj že ni si več rosno mlad, ko imaš toliko let. Toda **KRISTINA MIŠ** pravi, da je to tako hitro minilo, da si še misliti ne more. In to reče Kristina, ki je vse življenje trdo delala in tudi mnogo pretrpela.

Rodila se je v številni družini, kjer je bilo devet otrok. Že 1941. leta ji je umrl oče.

»Spominjam se še, ko sva šli z mamo k očetu v Ljubljano in so rekli zdravniki, da ima neozdravljivo bolezen. Nato je morala mama sama skrbeti za vso družino.

Ceprav sem bila mlada, še otrok, tudi med vojno ni šlo vse mimo mene. Prenašala sem razna sporočila ali karkoli je bilo treba. En brat je padel v Oklem.

1950. leta nam je pogorela domača hiša do tal. Istega leta sem se tudi poročila in za mojo »ohcet« smo kuhali kar pod hruško.«

Potem je morala Kristina pomagati doma, da so čimpreje obnovili domačijo, pa tudi z možem sta kupila zemljo in pričela graditi svoj dom. Vse življenje je morala le varčevati in delati.

»Kako sem bila srečna, če sem lahko delala nadure. Tisti — denar sem porabila zase in za hčerko, da sem nama kupila kakšno oblačilo. Danes pa nihče ne dela rad nadur. Takrat smo se kar prepirale katera jih bo lahko več naredila, da bo še kak dinar v žepu.«

Kristina je delala le pol leta pri stiskalnici, kjer so zavijale in stiskale ovoje za prvo pomoč. Nato so jo premestili k izdelavi vložkov, kjer je ostala do danes. Selila se je že, to prav gotovo, ker so stroje premeščali, če se je zgradilo kaj novega.

»Najbolj lušno je bilo delati pred kakimi desetimi leti. S sodelavkami smo se dobro razumele, tudi doma sem imela prijetno življenje. Vedno sem bila pripravljena za smeh. Toda nobena lepa stvar ne traja dolgo. Najprej me je pretresla bratova smrt, nato pa mi je zbolel še mož. Dve leti in pol sem bila stalno pri njem, ker nisem bila v službi.

Tudi ponoči skoraj nisem spala, da sem mu stregla, ali vsaj bila v njegovi bližini. Ni mi žal teh dni in mesecev, saj je zelo trpel, a če se je želel pogovoriti sem bila vedno poleg.«

Prav tako se tudi namerava Kristina predčasno upokojiti. Neprespalne noči in naporni dnevi so ji postili posledice. Se vedno nima pravega spanja. Tudi v službi pravi, da ni za noben pameten pogovor, ampak kar naprej kaj premišljuje. Še dobro, da ima starejše sodelavke, ki jo dobro razumejo. Morda bo potem le bolje, ko ne bo treba misliti na službo in obveznosti. Veliko

je v tovarni sodelovala tudi v samoupravnih organih in sindikatu. Večkrat je bila član delavskega sveta.

»Tako sem se navadila na to, da sem mislila, da kar moram biti nekje zraven. V razprave sem se tako živela, da sem se včasih še doma razburjala zaradi kakšnih problemov. Če sodeluješ, več veš, bolj si na tekočem z gospodarjenjem in težavami organizacije. Sodelavke so me včasih komaj čakale, da sem jim poročala kaj smo obravnavali in sklepali na sestankih.«

Povedala je, da jo doma čaka eš toliko nepostorjenega, da zlepa ne bo vse spravila na pravi tir.

»Ko je bil mož bolan, še na vrtu nisem mogla dosti delati, čeprav ga imam veliko. Pa rože imam tako rada in koliko dela je z njimi, zalivanje, presajanje in negovanje. Sedaj nisem imela časa zanje. Tudi devetletna vnukinja komaj čaka, da bom ostala doma. Sedaj vstaja ob pol šestih in sedi v kuhinji, ker se boji, da bi drugače zaspala in zamudila šolo. Potem ji bodo te skrbi prihranjene.«

Še marsikaj se bo našlo, kar bo treba narediti, še marsikomu bo v veselje, ker bo doma. Zato želimo Kristini še mnogo let uživanja pokojnine ter veselje z rožami in vnuki. Marija

Zbrali so se upokojenci

Za uvod bi vas ob tej priliki seznanil s statistiko, kajti ta veljavni seznam je izredno zanimiv, ker nam pove: kdo smo, koliko nas je in koliko časa smo sploh preživeli v naši nekdanji delovni organizaciji TOSAMI:

Trenutno nas je uradno potrjenih kar 167 upokojencev:

- v letih 1950-60 je odšlo 6 tovarišič in tovarišev;
- od 1960 do 1970 že 53 članov kolektiva;
- od 1970 do 1980 pa smo odhajali kar množično. Delovno organizacijo je zapustilo namreč 91 delavcev, do danes pa smo nabrali še dodatnih 10 članov.

Pa še en zanimiv podatek imamo, saj ni bilo nikjer nikoli pred tako množico povedano, koliko nas je bilo v Vati oz. Tosami več kot 30 let:

- 30 let dela imajo: Lavrič Francka, Glavan Jože, Cerar Zalka in Nakrst Avgust.

— Po 31-ih letih dela so odšle tovarišice Gaberšek Francka, Juteršek Zofka, Kočar Rafaela in Križman Ivanka.

— 32 let so delale: Grčar Ivanka, Krušnik Marija in Obradovič Jelka.

— Kar 33 let dela ima Šuštar Jožefa.

— 34 let so bile v Tosami Vidergar Marija, Kovič Vida, Gaberšek Slavka, Ferlič Cilka, Pirc Štefka in Habjan Mara.

— Pri 35. letih delovne dobe spremlja Jože Vidmar Podlipnikovo Ivanka, Debevc Silvo in Lamut Jožefo.

— Tovarišici Julka Mihelčič in Šorn Eli imata za seboj — uradno seveda — kar 36 let, prebitih v naši tovarni.

— in končno je Štrukelj Angelca tista, ki nosi »fano« na čelu vseh, kajti v Tosami ima prisluženih rekordnih 37 let.

Naša delovna organizacija Tosama in njeni aktivni člani, tudi letos niso pozabili na svoje predhodnike delavce upokojence. Na povabilo samoupravnih organov, družbenopolitičnih organizacij in glavnega direktorja, smo se zbrali polnoštevilno na letno srečanje upokojencev Tosame, dne 18. septembra ob 11. u.

Vsi smo bili točni, skoraj brez zamudnikov, le kako bi si to lahko privoščili, ko pa smo na to srečanje čakali z velikim pričakovanjem skoraj celo leto. Prišli smo iz bližnjih in daljnih krajev, celo iz Brežic je prišel naš bivši sodelavec tov. Sotler Ivan, kar mu velja vsa pohvala in priznanje. Kako prisrčno in veselo je bilo to srečanje po enem letu, ko smo se po dolgem času zopet videli, povprašali po zdravju in obujali spomine na leta, ki smo jih skupaj preživeli v Tosami. Stiskanje rok v pozdrav bivšemu sodelavcu-sodelavki je trajalo v prijetnem razpoloženju, veselih obrazov. Zbrali smo se v jedilnici delovne organizacije in že na samem vходу smo bili deležni pozornosti saj so nas sprejeli v velikem številu predstavniki samoupravnih organov, družbenopolitičnih organizacij, glavni direktor, direktorja TOZD in vodja splošno kadrovskega sektorja, kar nam je dalo vedeti, da smo zares prisrčno sprejeti.

Pozdravni govor je začel predsednik SDS tov. Viljem Dolenc, v imenu družbenopolitičnih organizacij nas je pozdravila predsednica KOOZS tovarišica Ivanka Ogorevc. Zazelela sta nam dobrodošlico, da bi se med njimi dobro počutili in čim lepše preživeli ta dan skupaj z aktivnimi člani Tosame. Posebno pa smo prisluhnili besedam glavnega direktorja tov. Edvarda Peternela, ki nam je v pozdravnem nagovoru tudi obrazložil probleme in težave ter uspehe Tosame v letošnjem stabilizacijskem letu.

Predsednik odbora kluba upokojencev tov. Slavko Bajec pa se je v imenu vseh upokojencev zahvalil s sledečimi besedami: »V imenu vseh upokojencev Tosame se zahvaljujem za dobrodošlico in zares prisrčen sprejem. Upokojenci Tosame prosimo predstavnike samoupravnih organov, družbenopolitičnih organizacij in glavnega direktorja, da prenesejo našo zahvalo vsem delavcem Tosame za razumevanje in finančno podporo za organizacijo tega srečanja. Prepričani smo, da bo tako v bodoče, saj to pomeni zblíževanje minulega in sedanjega dela. To je tudi priznanje tistim, ki so s svojim delom in osebnim prizadevanjem v preteklosti gradili in razvijali Tosamo, da je postala pomembna tovarna sanitetnega materiala ne samo v jugoslovanskem temveč tudi v evropskem merilu.

Upokojitev je fiziološki cikel našega življenja, kateremu se nobeden ne more izogniti, vendar ga mora spremljati zdravje in sreča, da upokojitev tudi dočaka.

Upokojenci želimo vsem delavcem Tosame, samoupravnim organom, družbenopolitičnim organizacijam veliko delovnih uspehov, dobrih poslovnih rezultatov, da bi zares uspešno nadaljevali naše začetno delo. Skupaj z vami se veselimo dobrih poslovnih rezultatov, kajti to je tudi del nas in našega minulega dela. Upokojenci smo vam vedno pripravljeni priskočiti na pomoč v kolikor nas boste potrebovali!»

V nadaljevanju smo tudi imeli 2. letno skupščino kluba upokojencev Tosame s sledečim dnevnim redom:

1. Sprejem Pravilnika o delu in nalogah kluba upokojencev Tosame.
2. Poročilo odbora kluba upokojencev o dejavnosti v času 1980/81
3. Izvolitev odbora kluba upokojencev za leto 1981/82
4. Razno

Po prvi točki dnevnega reda je skupščina v celoti in enoglasno sprejela »Pravilnik o delu in nalogah KU Tosame«. Pravilnik bo v celoti objavljen v našem glasilu Tosama v eni od naslednjih števil, da bomo tako bolj seznanjeni z nalogami in pravicami članov KU Tosame.

Po drugi točki dnevnega reda je predsednik odbora tov. Slavko Bajec podal kratko poročilo o dejavnosti odbora v sedanjem mandatnem obdobju, od prve skupščine do danes.

Odbor je imel 3 seje na katerih je obravnaval aktualna vprašanja KU, predvsem socialno-materialno stanje upokojencev, izdelal program dejavnosti v mandatnem obdobju in pripravil program skupnega snidenja ob dnevu upokojencev Tosame.

KU, je imel na dan občnega zboru 167 članov. V tem letu je bilo upokojenih 10 delavcev. V teku leta sta umrla dva člana KU, in to:

Miš Janko v starosti 53 let, s stažem v Tosami 28 let.

Osolin Angela v starosti 86 let, s stažem v Tosami 7 let.

Obeh smo se spomnili z enominutnim molkom.

Odbor je tudi posvečal pozornost bolnim članom KU Tosame, posebno hudo bolnim in nepokretnim, ki se iz zdravstvenih vzrokov ne morejo udeležiti skupnega srečanja ob dnevu upokojencev Tosame. Odbor je imenoval delegacijo, ki bo obiskala vse bolne in nepokretne člane KU, jim izročili lepe pozdrave vseh upokojencev iz občnega zboru z željo, da bi čim prej ozdraveli in da bi

se v prihodnjem letu lahko udeležili skupnega snidenja.

Po tretji točki dnevnega reda smo na predlog kandidacijske komisije izvolili odbor KU, za novo mandatno leto 1981/82 oziroma, potrili dosednji odbor, da bi svoje delo opravljal še v naslednjem obdobju in to:

1. Strukelj Angelca
2. Hafner Ančka
3. Veit Štefka
4. Vulkan Jurij
5. Kosirnik Ivan
6. Bajec Slavko — predsednik

Po določitvi pravilnika je član odbora tudi predstavnik DO — predsednik KOOZS, v sedanjem mandatnem obdobju tovarišica Ivanka Ogorc.

Na skupščini je bilo navzočih 122 upokojencev, 14 se jih vsled bolezni ni moglo udeležiti, večje število članov pa se je opravičilo vsled raznih vzrokov zadržanosti.

Po končanem občnem zboru so nas dobri kuharji presenetili z zelo okusno kokošjo obaro in osvežilnimi napitki. Kristina nas je presenetila s plavo kuverto, Vladka pa z vrečko sanitetnega materiala. Neizmerno smo bili veseli take pozornosti.

Mnogi so obiskali svoje sodelavce na delovnih mestih, se pogovarjali o uspehih in težavah sedanjega ter preteklega dela.

Morali smo že pohiteti, ker nas je ob 13. uri že čakal pri vratarju avtobus, da nas odpelje na še bolj veseli del snidenja v gostišče Kavka v Moravče. Veselo razpeloženje se je preselilo v lepo Moravško dolino.

S peštrim programom so nas presenetili »oktet Tosama« in naš nad vse prizadevni Vulkan Jurij, z zelo domiselnim programom in celotno organizacijo zares veselega popoldneva.

S sej samoupravnih organov

Ob tej priliki smo se tudi spomnili naših najstarejših po letih, najstarejših po stažu v Tosami, kakor tudi po nekaterih drugih kriterijih pomembnih članov KU Tosame in jih presenetili s skromno pozornostjo, kar so ostali člani KU pozdravili z velikim navdušenjem in ploskanjem.

Naj končam, za zaključek pa še to:

— Tudi ta dan, dan upokojencev Tosame je potrdil upravičenost organizacije takega srečanja, da se tudi sedaj medseboj spoznavamo delavci iz minulega in sedanjega dela, kakor tudi upokojenci med seboj, da izmenjamo mišljenja in obujamo spomine preteklih let.

— Še enkrat zahvala vsem delavcem Tosame, posebno pa organizatorjem srečanja za iskreno pozornost, da je tudi ta dan minil v veselem razpoloženju vseh upokojencev Tosame.

— Iskrena zahvala oktetu Tosama za poživitev vzdušja v poslušanju prelepih domačih pesmi.

— Predvsem pa velja vsa zahvala našemu članu Vulkan Juriju za veliko prizadevnost, domiselnost, organizacijo in aranžma veselega popoldneva v gostišču Kavka v Moravčah.

— Vsem tistim, ki se niste mogli udeležiti tega srečanja pa v tolažbo, da se bomo videli skoraj sigurno tudi v septembru 1982.

Predsednik odbora KU Tosame

ZAKLJUČEK

Za zaključek vam še to, predno vzeli mi slovo. Se par reči vam bom povedal, katere sem morda spregledal.

Se v življenju (skoraj) vsakemu zgodi,

da v pokoj pohiti, zbeži, saj to za nas je že zgodovina — to sem napisal, da se rima.

Objavil že sem nekje tako, da bilo težko je slovo — a ne, da — tončka, Nežka, Ani, so ti trenutki že za nami.

Sodelavci smo skupaj bili. Ti časi zdaj so že minili, ko rekli tudi kakšno v šali, se nič, nikogar, nismo bali.

Skupna želja pa je ta, da bili zdravi vsi doma. Če desetletja trud, bil znoj, da bi še dolgo uživali pokoj.

Za zaključek pa še navodilo upokojencem za napotilo:

Klub upokojencev je v Tosami, da smo enkrat letno skupaj zbrani. Pri »Kavki« tu smo se dobili da bomo glažek ga-na zdravje-spili.

Samoupravno sporazumevanje

Pristopi se k spremembi 13. člena Samoupravnega sporazuma o merilih, pogojih, načinih in postopkih za doseg dogovorjenega obsega uvoza blaga in storitev, ter odliva deviz za obdobje 1981 — 1985. (skupni delavski svet, delavski svet TOZD Saniteta)

Javna obravnava

Priloge na predlog ocenitve del in nalog vodje avtomatske obdelave podatkov in programerja naj obravnava Komisija za nagrajevanje in poda konkretne predloge delegatom Skupnega delavskega sveta. (skupni delavski svet)

Obstoječi Pravilnik o inventuri je potrebno uskladiti z novim Zakonom o knjigovodstvu in Pravilnik o knjigovodstvu DO Tosama, zato se predlagane spremembe omenjenega pravilnika predajajo v 15-dnevno obravnavo. (skupni delavski svet)

Obravnava poslovanja v I. polletju

Glavnemu direktorju se daje pobuda, da pripravi reorganizacijo tistih področij v delovni organizaciji, ki zadevajo večje angažiranje posameznikov za boljše doseganje nartovanih rezultatov, to je ustvarjanje večjega dohodka. Posebna skrb naj se posveti DSSS, za ustvarjanje pogojev, ki bodo proizvodnji omogočili dosegati boljše delovne rezultate. (skupni delavski svet)

Prekoračitev izplačil osebnih dohodkov

Naša delovna organizacija je v I. polletju 1981 prekoračila višino izplačil osebnih dohodkov po Družbenem dogovoru o delitvi dohodka, sredstev za skupno porabo in osebne dohodke, zato se potrdi predlog strokovnega kolegija, da se izdela kvalitetna analiza za eventualno korekturo osebnih dohodkov v naslednjem četrtletju. (skupni delavski svet)

Kadrovske zadeve

Za nedoločen čas, kot pripravnik, se sprejme v redno delovno razmerje v Ekonomsko planski sektor tov. Florjančič Bogdan. Za mentorja se imenuje tov. Marjan Mlakar.

Ugotovi se, da je po lastni želji tov. Hanzlovskemu Tinetu prenehalo delovno razmerje z 11. 8. 1981. Zaradi odhoda tov. Hanzlovskega in pa zaradi pomanjkanja kadra, se objavi potreba po dveh gasilcih v dnevnem časopisu.

Ugotovi se, da tov. Pestotniku po lastni želji preneha delovno razmerje v delovni organizaciji z 21. 8. 1981. Namesto tov. Pestotnika se sprejme v redno delovno razmerje

za nedoločen čas, s poizkusno dobo treh mesecev, v skladišče gotovih izdelkov tov. Grošelj Rok. V komisijo za spremljanje poizkusnega dela se imenujejo tov. Slapar Marjan, Šarc Irena in Hafner Marjan.

Tov. Burja Dragico se sprejme v redno delovno razmerje in sicer v Obrat družbene prehrane do vrnitve tov. Rožič Lojzke, po tem roku pa se prerazporedi v TOZD Saniteta kot urejevalka prostorov.

Za nedoločen čas, s poizkusno dobo treh mesecev, se sprejmejo v oddelek mikalnice v redno delovno razmerje:

Adamič Lidija, Prvinšek Marija, Štirn Milan, Orehek Jože, Pavli Marko in Moneta Janez. V komisijo za spremljanje poizkusnega dela se imenujejo tov. Viljem Dolenc, Kerč Helena in Hafner Marjan.

Za nedoločen čas, s poizkusno dobo treh mesecev, na dela in naloge snemalec tkanin, se sprejme v redno delovno razmerje za oddelek tkalnice ovojev tov. Brodar Maks. V komisijo za spremljanje poizkusnega dela se imenuje tov. Cerar Ivan, Peterka Tone in Hafner Marjan.

Tov. Vidergar Andrej se premešti na dela in naloge čistilec strojev, tov. Keržan Peter pa na dela in naloge vlagalec osnov.

Za nedoločen čas, s poizkusno dobo treh mesecev, se sprejme v redno delovno razmerje za tkalnico širokih tkanin tov. Mihalič Zdenka. V komisijo za spremljanje poizkusnega dela se imenujejo tov. Potočnik Avgust, Svetlin Marjan in Hafner Marjan.

Za nedoločen čas, s poizkusno dobo treh mesecev se sprejmeta v redno delovno razmerje za TOZD Saniteta tov. Bezljaj Marija in Lovrač Dragica. Tov. Lovrač se za 6 mesecev razporedi v mikalnico, po tem času pa se prerazporedi v tkalnico širokih tkanin. Tov. Bezljaj Marija pa se za dobo 6 mesecev razporedi v pripravljalnico, po tem roku pa v tkalnico širokih tkanin. V komisijo za spremljanje poizkusnega dela se imenujejo tov. Viljem Dolenc, Ivan Mihelčič in Marjan Hafner.

Premestijo se sledeče delavke v oddelek pripravljalnice:

Prelovšek Cita, pomočnik snovalke na dela in naloge snovalke, Miketič Mira, previjalka osnove na dela in naloge pomočnik snovalke, Bratun Pavla, začasno premeščena iz konfekcije, se za stalno premesti na dela in naloge previjalka osnove.

Za nedoločen čas, s poizkusno dobo treh mesecev, se sprejmejo v delovno razmerje v TOZD Filtri: Pivk Marija, Kovič Elizabeta, Križman Brigita, Levec Magda, Kegelj Rado, Volkar Rado, Zibelnik Zdrav-

V spomin *Neurje pod Triglavom*

Septembra smo se za vedno poslovili od ANGELE OSOLIN, naše nekdanje sodelavke, ki nam je s svojim delom pomagala, da smo zgradili tovarno, kakršno imamo danes.

Pokojnica se je rodila še v prejšnjem stoletju, in sicer leta 1895. Pri nas pa se je zaposlila leta, torej kmalu po koncu druge svetovne vojne.

Iz razgovora s sodelavkami, drage pokojnice smo spoznali, da je bila vedno razpoložena in dobre volje in to svojo prešernost ter razigranost nevsiljeno prenašala na soljudi okoli sebe in tako jih ni nikdar zapustila misel, da se bo iz njihovega dela rodil boljši jutri.

Da je bila ta njena želja resnično izpolnjena, je spoznala še v svojem življenju, kajti od leta 1955, ko se je upokojila, je bila vsako leto gost TOSAME ob obisku vseh upokojencev naše DO.

Pokojnica nas je zapustila v svojem 87. letu življenja in se je bomo kot dobre sodelavke radi spominjali.

Za njeno vloženo delo in trud, ki ga je vložila v izgradnjo naše skupne boljše prihodnosti, družbenopolitične organizacije in vodstvo podjetja izrekamo iskreno zahvalo.

ZAHVALA

Ob smrti moje drage mame, **ANGELE MARINŠEK**, pravljavnice lepo zahvaljujem za velenec in denarno pomoč, še posebej pa se zahvaljujem vsem, ki ste jo spremljali k zadnjemu počitku.

Sindikalni organizaciji TOZD Saniteta se zahvaljujem za prejeti denar.

Lojzka Križman

Pred leti sem se odpravil na Triglav, da bi si nabral nekaj panoramskih motivov za zbirko slik, ki sem si jo bil zamislil pod naslovom »Naše gorske reke«. Dinamika vode in podta gorskih rek so se vezale kot srebrni trakovi z mojimi modrovanji o življenju in me pritegovale z magično močjo.

Pozno popoldne sem stal na Triglavu in strmel v ožarjeno Rež in Rjavino. Odsevi nizkega sonca so obarvali skale rožnato rdeče, da so se bleščale v tonih ameriških kanjonov. Barvit prizor, nenavadno očarljiv, vendar sumljiv za vse prijatelje lepega vremena. In res, ponoči se je močno pooblačilo, zjutraj pa smo z doma na Kredarici vstopili v sodro, pomešano z deževnimi nalivki.

Ko so padavine za hip prenehale, sem jo hitro ubral navzdol proti Vodnikovim koči. Bil sem ravno na Konjskem sedlu, med Triglavom in Vernarjem, ko se je iz divjih, črnih transportov urnih oblakov, ki so drveli iz Bohinja proti Karavankam, tik nad mojo glavo nenadoma zabliskalo. Potem je treščilo, da me je kar privzdignilo. Sledilo je še nekaj bliskov in divje grmenje je našlo desetere odmeve. Zdelo se mi je, da se je ves topovski ogenj usmeril ravno na prehod iz Velega polja v Krmo. Ta artilerija pa ni streljala od daleč, temveč je šla kot potujoča oklepna kolona tik nad menoj in spotoma silno užigala. Divja moč narave me je zbudila iz neke dolgotrajne otopelosti, ki se je zavemo šele, ko se zgodi nekaj nenavadnega in nepričakovane, pa se spremenimo iz nevtralnega opazovalca v prizadetega udeleženca. Oči so se mi pobliskavale skupaj z bliski neba, grom je izzval vesele vzklike in korak mi je poskočil v maršu bobneče kanonade. Nisem se več počutil osamljenega, temveč združen z dinamičnimi elementi narave, ki so me sprejeli v svojo sredo. Strele se nisem bal nikoli v življenju, ker slabih izkušenj z njo nisem imel.

Nekoč sem spal v Ljubljani sredi noči, ko se je razdivjala nevihta, stopil k oknu, da bi ga zaprl. Ravno sem stegnil roke, da bi prijel za polkna, ko me je preplavila silna luč in mi je ušesa prestrelil ostri udar eksplozije. Strela je udarila v zvonik, sto metrov od mene. Iz teme se je za hip izluščila podoba mesta in silueta vitkega zvonika, ki je prejel bleščeči dar neba. Takrat sem prevzeto vkliknil: »Kako čudovito!«.

Toda pod Vernarjem ni bilo nič več čudovito in krasno, temveč divje, grozeče. Bliski so imeli mlade, množili so se in se oblikovali v grozeči temačnosti kot zmajevi jeziki. Kaj če kateri seže tudi po sa-

motnem, dvonožnem pritlikavcu? Grom je po prvem tresku postal skoraj nepretrgana bobneča melodija. Iz prvih debelih kapelj se je vtil slap vode, kot bi se oblak pretrgal ob dotiku s skalnim robom. V hipu sem bil premočen.

Pozneje sem se smejal tistim modnim oblikovalcem, ki pod varno streho in ob svetlem soncu ter pomladanskem vetrčku oblikujejo planske dežne plašče. V nalivu sem pohitel, da bi si našel zavetje. Toda kje naj bi ga našel? Skalovje je bilo brez previsov, drevja na srečo ni bilo. Nahrbtnik je bil v hipu poln vode in zbal sem za fotografsko opremo, ki sem jo bil le za silo zavil v nekakšen polivinil. Kaj, če se strela povabi na fotografiranje v sam nahrbtnik? Ze sem nameraval vreči vse skupaj za prvo skalo, vendar sem rajši zdrvel po stezici, ki drži pod strmimi stenami Vernarja proti Vodnikovim koči. Pa sem prišel z dežja pod odtočno cev nestetih žlebov. Z leve strani so drli potoki voda in mi lili naravnost na rame, za vrat in za pas in čevlje. Ob vsakem koraku sem moral tvegati in skočiti v hudourniške slapiče. Za hip sem pogledal, ali sem še obut ali morda bos, kajti zunaj in znotraj je bilo enako mokro in hladno.

Prihital sem ravno od previsov in zajel pod Vernarjem. Še košček poti ob strmi steni in že bi zagledal Vodnikovo kočjo. Tedaj je tik pred menoj zažvižgalo, se ostro odbilo, znova ponovilo svoj grozeči, zategli iiii in odzvižgalo proti Velemu polju. Obstal sem in se hitro sklonil. Naslednji hip ke je pesem ponovila v zboru. Kaj takšnega še nisem niti slišal, niti videl. Naliv je sprožil v stenah Vernarja grušč in poslal v globino množico kamenja vseh oblik. Odbijalo se je od polic in skal, se drobilo in množilo v drobce ter zvižgalo čez stezo v globino. Skokoma sem se pognal proti previsom nad potjo in se skrilit pred točo kamenja in pred nalivom v temačno vdolbino. Nekam črno in zopрно je bilo tam, toda vsaj za hip varno. Treskalo je še vedno in spomnil sem se, da si strela rada poišče mokre skale in jame, ker je tamkaj največ napetosti za odziv na klic od zgoraj.

Čakanje nam občutek časa raztegne, pa bi le rekel, da sem vedril kar celo uro. S previsnega roba je tekla voda v curkih, onstran pa je bila zavesa naliva, ki se je zdaj gostila, zdaj redčila in mi odpirala dovolj mikaven pogled z mojega izjemnega razgledišča. Za hip sem skočil na ogled. Kamenje je prenehalo zvižgati, toda čez stezico, ob strmi poti, ki bi jo moral prehoditi, je tekel močan slap in mi zapiral pot. Vsaka reč ima svoje meje, so

rekli že stari ljudje. Gost, mirnejši dež, ki je hitel kot zadnja straža za glavnino neurnih čet, je pomenil, da je nevihtni prodor v Savsko dolino uspel. Poskočil sem in kmalu sem bil v Vodnikovi koči, sredi ve-sele družbe, ki me je sprejela kot povodnega moža. Toda koči sem dal slovo po hitrem postopku. Nataknil sem kljub mrazu kratke planinske hlače, ki so bile rezerve še najbolj podobne suhemu tekstilu, oblekel čez to izdelani dežni plašč in jo napol oblečen z vso mokro ropotijo na hrbtu, ubral proti Pokljuki. Bil sem podoben razstrganemu, cunjastemu oblaku, ki je ostal po nevihti nekje nad Vojami.

Mrak me je preganjal, da sem lovil toploto s hitro hojo. Dež je vztrajno drobil in po hudem prejšnjem nalivu se mi je zdel ljubelek spremljevalec. Še v Vodnikovi koči sem skrbno pregledal fotografski aparat in ga mehko pobožal. Dobro, da ga nisem pustil na Konjski planini. Stara ljubezen, zvesta naveza. Tudi on mi je bil zvest. Nekaj posnetkov me še danes spominja na neurje pod Triglavom.

Ivan Lavrič

Pohod na Kokrško sedlo in Grintavec

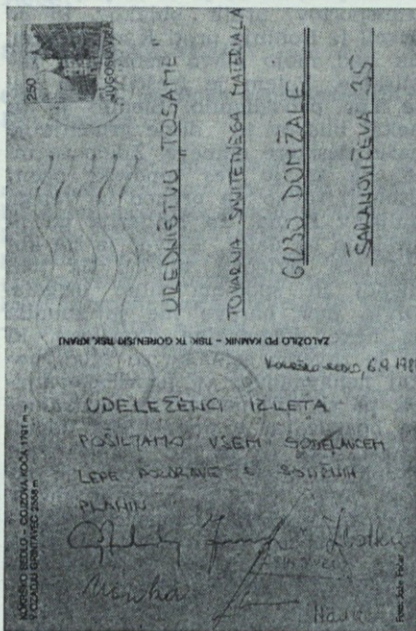
V nedeljo, 6. septembra zjutraj ob pol šestih, smo se zbrali pred Tosamo. Jutranje slabo vreme in težki oblaki iz katerih je občasno tudi deževalo, so krivi za slabšo udeležbo.

Nam pa kljub vsemu to ni vzelo poguma in odpeljali smo se proti Kamniški Bistrici. Prosto mesto za avtomobile na divjem parkirišču

»na koncu« smo le s težavo dobili, kajti obisk je bil velik kot na kakšnem sejmu. Oprtali smo si nahrbtnike in se odpravili proti Kokrškemu sedlu. Z vsakim metrom navzgor se je tudi vreme pričelo vedriti. Med potjo sem slišal tudi rek, »Če pred sedmo dežuje, bo ta dan še lepo vreme« in tokrat se je izkazalo, da rek drži.

Prvi počitek smo imeli ob klopi (prebližno tretjina poti). Okrepčali in odpočili smo se, saj se pot vseskozi strmo v serpentinah dviga in ne dopušča lažjega koraka. Nad gozdno mejo se nam je odprl pogled na okoliške hribe, katere je delno že obsijalo sonce. Pot je speljana preko melišča in že iz besede je razvidno, da tod ni trdne stopinje ali kot se šaljivo reče »tri korake gor, dva dol«. Na vrhu sedla nas je pozdravil močan veter, zato nismo dolgo odlašali in brž pohiteli v kočo, kjer smo bili kmalu postreženi, tegobe pa pozabljene. Veter je potegnil megle močno navzdol in v trenutku se je stemnilo tako, da je upravnica morala prižgati petrolejko.

Po kratkem okrepčilu smo se odpravili naprej na Grintovec. Grintovec ali Grintavec je najvišja gora v Kamniških in Savinjskih alpah. Igra vetra in megle je nudila prečudovit pogled na posamezne vrhove, globeli in dolino. Ko smo se naužili razgleda, smo se odpravili nazaj v dolino, še okrepčilo v koči in pot smo nadaljevali proti Kamniški Bistrici. Po prehojeni poti nam je ostal spomin na lep dan in uspel izlet.

Ta planinski pohod je bil zadnji v sklopu »tosamin trim« v letu 1981. Zaželjeno je, da bi bila udeležba v naslednjem letu čim večja, hoja in napor niso problem, samo odločiti se je potrebno.

Anzi Friderik, dipl. ing.

Ozimnica 81

Svetlo sonce se je skrilo, vse na svetu utihnilo. Se začenja temna noč, »raupšicem« zaspat' ni moč.

Ponoči se okol' podijo, za ozimnico skrbijo, da ceneje prišli bi skoz' in padejo v lepi zos.

Glave zelja se bleščijo, na eni nogi vse stojijo. Pa pride mimo tihi gost, odreže glavo — »Moja boš«.

Še jabolko, fižol — »Oh, sreča, kaj kmalu polna bo ta vreča!« Ko nočni gost skoz' vrt se plazi, ga hišni gospodar zapazi.

Zavpije: »Hopla, tiček stoj! Le pazi se, ker zdaj si moj!« Pošteno mu jih naloži, brez plena lopovček zbeži.

Ančka

Najbrž ste zavrteli napačno številko, ker jaz sploh nimam telefona.

Izdaja: TOSAMA

Uredniški odbor:

Dušan Borštinar, Marta Drčar, Olga Jeretina, Vladka Berlec, Zdenka Kokalj — blagajnik, Ivanka Ogorevc, Franc Arnuš, Miha Andrejka, Jože Podpeskar, dipl. ing., Marija Prešek — korektor, Tone Stare — fotograf, Marjana Lubinič dipl. iur. — glavni urednik.

Naklada: 1.300 izvodov

Tisk: Papirkonfekcija Krško

Osebnosti vesti

Rojstni dan praznujejo od 12. 10. do 11. 11.

TOZD SANITETA

MIKALNICA

1. 11. Černelč Joži, 22. 10. Erbežnik Nada, 8. 11. Gorjup Martin, 13. 10. Jenko Metka, 22. 10. Kovač Urška, 28. 10. Mavsar Marija, 9. 11. Pervinšek Joži, 17. 10. Pervinšek Stane, 12. 10. Svetlin Vinko, 24. 10. Urankar Ivanka, 13. 10. Kos Dragica, 28. 10. Zule Bojan.

OTROŠKA KONFEKCIJA

14. 10. Flis Milena, 4. 11. Kotnik Milena, 7. 11. Lajevec Kristina, 7. 11. Petrušič Marija, 28. 10. Račič Sonja, 30. 10. Sobočan Ana, 3. 11. Smrkolj Marjanca.

SANITETNA KONFEKCIJA

12. 10. Beravs Antonija, 21. 10. Dolinšek Zdenka, 6. 11. Florjančič Vasilija, 16. 10. Javornik Martina, 25. 10. Kreč Mihela, 30. 10. Lamberšek Nives, 13. 10. Marič Cveta, 10. 11. Pogačar Vika, 4. 11. Perušek Marija, 3. 11. Prosenc Anka, 3. 11. Razpotnik Stanka, 12. 10. Žavbi Justina, 1. 11. Lajevec Darko.

TKALNICA OVOJEV

29. 10. Peterka Anton, 31. 10. Prelovšek Mimi, 14. 10. Jenič Zdenka.

PRIPRAVLJALNICA

20. 10. Koderman Ivanka, 1. 11. Jenič Anica.

AVTOMATSKA TKALNICA

8. 11. Cerar Marija, 4. 11. Pirc Brane, 14. 10. Zemljarič Rezka.

BELILNICA

27. 10. Bredajs Franc, 16. 10. Kolbl Martin, 16. 10. Urankar Pavle.

VLAKNOVINSKI ODDELEK

Klopčič Franc, 15. 10.

TOZD FILTRI

27. 10. Banko Vida, 26. 10. Cerar Franc, 27. 10. Guberinič Darinka, 7. 11. Hribar Mira, 27. 10. Kodba Fani, 18. 10. Ravnikar Ivanka, 29. 10. Urbanc Ida, 7. 11. Zupančič Miran.

DSSS POMOČNI OBRATI

13. 10. Klopčič Stane, 14. 10. Kern Stane, 6. 11. Kokalj Milan, 23. 10. Sušnik Pavle, 13. 11. Jasenc Stane, 19. 10. Kušar Franc, 4. 11. Rode Janez.

SKUPNE SLUŽBE

26. 10. Berlec Vladka, 1. 11. Cencelj Ani, 14. 10. Demšar Rezka, 30. 10. Domitrovič Vanda, 12. 10. Dolgan Marija, 13. 10. Klopčič Stanka, 27. 10. Presekar Marija, 26. 10. Kunstelj Darinka.

KOMERCIALA

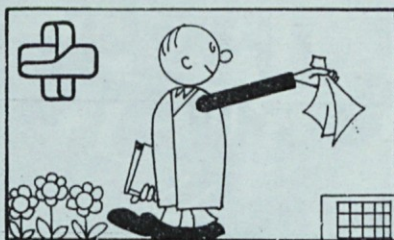
16. 10. Dernulovec Urška, 4. 11. Jerman Joži, 6. 11. Kveder Mavricij, 6. 11. Lenček Stane, 19. 10. Pervinšek Marjan, 9. 11. Vidovič Ivan.

PRIŠLI V DELOVNO ORGANIZACIJO

SAJOVIC Saša — sanitetna konfekcija; KREMIČ Marko — PO; JENIČ Anica — pripravljalnica; VESEL Andrej — vlak. oddelek; POVIRK Vinko — vlaknovinski oddelek; ZIBELNIK Zdravko — filtri; RODE Janez — PO; KOVIČ Elizabeta — filtri; BERGANT Andrej — PO; OREHEK Jože — mikalnica; GROSELJ Rok — KS; PAVLI Marko — mikalnica; MONETA Janez — mikalnica; FLORJANČIČ Bogdan — EPS; ADAMIČ Lidija — mikalnica; BURJA Dragica — SKS; VOLKAR Rajko — filtri; BRODAR Dušan — tkalnica ovojev; KRIŽMAN Brigita — filtri; PERVINŠEK Marinka — filtri; BURJA Urška — filtri; PIVK Marija — filtri; LOVRAČ Dragica — mikalnica.

ODŠLI IZ DELOVNE ORGANIZACIJE

PESTOTNIK Franc — sporazumno; KOSAR Joži — sporazumno; RAZBORŠEK Dani — sporazumno.

RODILI SO SE:

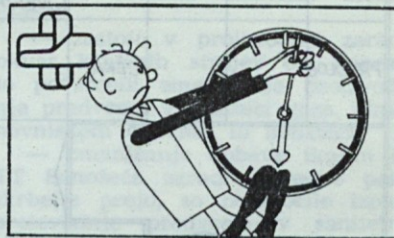
Idi Urbanc — sin; Zoranu Križmanu — sin; Francu Kosu — hči; Silvi Rihtar — hči; Marjanu Novaku — sin; Jožici in Jožetu Kerču — sin.

POROČILI SO SE:

Prelovšek Marija — Razboršek

ZAMUDNIKI V MESECU SEPTEMBRU

1. BERDAJS Srečo (KS) — 1., 3., 4. 8.
2. LUKAN Matjaž (TOZD Saniteta) — 9. in 10.
3. JUDEŽ Zvonka (KS) — 10. in 14.

Nagradna križanka

		ZABAVIŠČE S PLESALKAMI	VETRNI JOPIČ	ŠPORTNE SANI	BRITAN. POLITIK	POKRAJINA Y GRČIJI			JUHA IZ ZELENJAVE IN MESA	ŽENSKO IME	UDAV
ELEKTRIČNI VOD							JADRAN. OTOK				
POZITIVNA ELEKTR.							FRAN. PIS. DOBER DAN ŽALOST				
KRAJ NAD IHANOM		POVRŠIN. MERA		AMERIŠKA DRŽAVA			MAŠČOB. TKIVO				
PLOVILO NA VESLA				SPRETNOST. ZVIJAČ.			IME TV ČEBELICE				
PROIZVODNI PROSTOR					REPUB. V SFRJ		ŽARČKA MASA ZEMIJE				SESTAV. V. V.
RUDNIK LIGNITA PRI TUZLI					KOZAŠKI POVELJNIK VNETJE KOŽE		GLAV. M. ITALIJE				
STARA UTEŽ			KOBER LEOPOLD RIM. BOG LJUBEZN			KAŠČA	VEČJA POŠKODBA KOŽE	ČIPLIČ BOGDAN	ERNEST ENGEL	SREDSTVO ZA STERILIZACIJO	
PREDLOG		OČKA									
					PERO KOSORIČ	IKO OTRIN	KRVNIK				
VRSTA AFRIŠ. ŽIRAFE							ALFRED NOBEL		KALIJ	OSKAR ESPLA	
REŽISER RANFL MRTVE LADJE							RASTLINA ZA PRIDOB. OPIJA			VRSTA ŽITARICE	

Rešitve za nagradno križanko odhajate do 31. oktobra 1981.

IME _____

PRIIMEK _____

ODDELEK _____

NAGRADE

Za nagradno križanko iz prejšnje številke je prispelo 74 rešitev. Srečo pri žrebu pa so imeli:

1. nagrada — SVETLIN Marija — laboratorij DSSS
  2. nagrada — HRIBAR Martina — TOZD Saniteta
  3. nagrada — LENČEK Malči — TOZD Saniteta
- Čestitamo!